

TAMPEREEN
YLIOPISTO

TIETEELLINEN JATKOKOULUTUS

Lääketieteen ja biotieteiden tiedekunta

OPINTO-OPAS

Tampere 2017

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	3
2	TOHTORIOPINTOJEN SUORITTAMISEN PÄÄKOHDAT	3
2.1	Jatko-opinto-oikeuden hakeminen ja väitöskirjan/lisensiaatintutkimuksen rekisteröinti	3
2.2	Yliopistoon ilmoittautuminen	4
2.3	Tohtorintutkintoon liittyvien jatko-opintojen suorittaminen ja väitöskirjan teko	4
2.4	Esitarkastajien nimeäminen	4
2.5	Väittelyluvan myöntäminen väitöskirjaksi tarkoitetulle käsikirjoitukselle	4
2.6	Väitöstilaisuus	4
2.7	Väitöskirjan hyväksyminen	5
2.8	Tohtorin tutkintotodistus	5
3	TOHTORIOPINTOJEN HAKUKELPOISUUS JA VALINTAKRITEERIT	5
3.1	Hakukelpoisuus ja tohtoriopintojen edellytykset	5
3.2	Valintakriteerit tohtoriopintoihin	6
4	TOHTORIOPINTOJEN RAKENNE JA SISÄLTÖ	7
5	OPINTO- JA OHJAUSSUUNNITELMAT SEKÄ SEURANTARYHMÄ	7
5.1	Opinto- ja ohjaussuunnitelmat	7
5.2	Seurantaryhmä	7
6	VÄITÖSKIRJAA KOSKEVAT OHJEET	8
6.1	Mitä väitöskirjalta vaaditaan	8
6.2	Oppiala	8
6.3	Ohjaaja	8
6.4	Asiantuntijat	8
6.5	Väitöskirjan muoto	9
6.6	Ohjeita väitöskirjan käsikirjoituksen laatimiseksi	10
6.7	Väitöskirjan toimittaminen esitarkastukseen	10
6.8	Esitarkastus	11
6.9	Väitöskirjan julkaiseminen ja jakelu	12
6.10	Väitöstilaisuus	12
6.11	Vastaväittäjän lausunto ja väitöskirjan arvostelu	12
7	VÄITÖSTILAISUUS	13
7.1	Väitöstilaisuudesta sopiminen	13
7.2	Tarkastuksen julkisuus	13
7.3	Väitöstilaisuudessa noudatettavat muodot	13
8	LISENSIAATINTUTKIMUSTA KOSKEVAT OHJEET	15
9	TIETEELLINEN JATKOKOULUTUSTOIMIKUNTA	15
10	LÄÄKETIETEEN OPISKELIJOIDEN TUTKIJALINJA	16
	LIITTEET	
	Liite 1: Jatko-opiskelijasta tohtoriksi	17
	Liite 2: Henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma	18
	Liite 3: Ohjeet väitöskirjan kirjallisuusviitteistä ja kirjallisuusluettelosta	19

1 JOHDANTO

Tämä opas on tarkoitettu Tampereen yliopiston lääketieteen ja biotieteiden tiedekunnassa tieteellisiä jatkotutkintoja suorittaville opiskelijoille. Voimassa oleva jatkokoulutusopas löytyy tiedekunnan kotisivulta osoitteesta http://www.uta.fi/med/MED_tohtoriohjelma/

Lääketieteen ja biotieteiden tiedekunnassa voi suorittaa seuraavat tieteelliset jatkotutkinnot:

- lääketieteen tohtorin tutkinto
- filosofian lisensiaatin ja tohtorin tutkinto
- terveystieteiden lisensiaatin ja tohtorin tutkinto

Tiedekunnassa toimii 1.8.2017 alkaen yksi tohtoriohjelma, lääketieteen ja biotieteiden tohtoriohjelma.

Tampereen yliopiston kaikista tieteellisistä jatkotutkinnoista (lisansiaatin ja tohtorin tutkinnot) käytetään nimitystä *tohtoriopinnot*.

Lääketieteen ja biotieteiden tiedekunnassa tohtoriohjelman oppialat määräytyvät tiedekunnan oppialojen mukaisesti. Tohtorin- ja lisensiaatintutkinnot muodostuvat opinto- ja ohjaussuunnitelman mukaisista opinnoista sekä väitöskirjatyöstä tai lisensiaatintyöstä.

Valtioneuvoston asetuksella yliopistojen tutkinnoista (794/2004, 1039/2013) säädetään yliopistoissa suoritettavista alemmista ja ylemmistä korkeakoulututkinnoista sekä tieteellisistä ja taiteellisista jatkotutkinnoista.

Opinnot mitoitetaan opintopisteinä. Yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen keskimäärin vaadittava 1600 tunnin työpanos vastaa 60 opintopistettä.

2 TOHTORIOPINTOJEN SUORITTAMISEN PÄÄKOHDAT

Tässä oppaassa esitellään *tieteellisen jatkotutkinnon* suorittamiseen liittyvien vaiheiden pääkohdat seuraavasti: Henkilökohtaista *jatko-opintosuunnitelmaa* käsitellään kohdassa 4. *Väitöskirjaa ja väitöstilaisuutta* koskevat ohjeet ja määräykset esitellään tarkemmin kohdissa 5 ja 6 sekä *lisansiaatintutkimusta* koskevat määräykset kohdassa 7.

2.1 Jatko-opinto-oikeuden hakeminen ja väitöskirjan/lisansiaatintutkimuksen rekisteröinti

Jatko-opiskelijaksi haluavan tulee:

- Valita ala, jolla haluaa suorittaa jatko-opintonsa ja sopia ohjaajan kanssa ohjaussuhteesta.
- Esittää yhdessä ohjaajan kanssa työlle seurantaryhmä ja toimittaa seurantaryhmän jäsenten allekirjoittamat suostumuslomakkeet hakemuksen liitteenä.
- Jättää hakemus tieteellisen jatkotutkinnon suorittamiseksi ja laatia sen liitteeksi ohjaajan hyväksymä *henkilökohtainen opinto- ja ohjaussuunnitelma* sekä *väitöskirjatutkimuksen tutkimussuunnitelma*, jotka käsitellään tieteellisessä jatkokoulutustoimikunnassa osana opinto-oikeushakemusta. Tutkimusta rekisteröitäessä jatkokoulutustoimikunta arvioi myös eettiset näkökohdat. Hakemukseen on liitettävä eettisen toimikunnan tai koe-eläintoimikunnan antama tutkimusta puoltava päätös, mikäli kyseessä on ihmiseen tai eläimeen kohdistuva tutkimus. Väittelijä ja väitöskirjatyön ohjaajat ovat yhdessä vastuussa siitä, että tarpeelliset eettiset arvioinnit ja luvat on hankittu ennen niitä edellyttävien osatutkimusten aloittamista. Mikäli kaikkia lupia ei ole tutkimuksen rekisteröintivaiheessa, ne toimitetaan opintohallintoon sitä mukaa kun niitä on saatu.
- Toimittaa hakemus opinto-oikeudesta liitteineen tiedekunnan jatkokoulutustoimikunnalle, joka käsittelee hakemukset kokouksessaan kerran kuukaudessa (ei heinäkuussa). Tarkemmat ohjeet

ovat hakulomakkeessa.

Dekaani hyväksyy jatko-opinto-oikeuden jatkokoulutustoimikunnan esityksen perusteella.

Tampereen alueen ihmistieteiden eettinen toimikunta:

<http://www.uta.fi/tutkimus/etiikka/arviointitmk.html>

Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin eettisestä toimikunnasta löytyy tietoja osoitteesta:

<http://www.pshp.fi/default.aspx?contentid=1155>

Jyväskylän yliopiston kanssa yhteistyössä järjestettävästä koe-eläinkurssista saa tietoa kurssin vastuuhenkilöltä professori Anne Kallioniemeltä.

2.2 Yliopistoon ilmoittautuminen

Kun opiskelijalle on myönnetty jatko-opinto-oikeus, opintohallinto huolehtii ensimmäisestä ilmoittautumisesta opiskelijan puolesta. Tämän jälkeen jatko-opiskelijan tulee **itse** ilmoittautua yliopistoon vuosittain, kunnes tutkinto on suoritettu.

Läsnä olevaksi ilmoittautunut jatko-opiskelija saa peruspalvelutunnuksen tietohallinnon asiakaspalvelusta. Peruspalvelutunnuksella opiskelija voi käyttää yliopiston tietoteknisiä palveluita, muun muassa sähköpostia, kirjaston elektronisia tietokantoja ja muita sähköisiä opintopalveluita. Ylioppilaskuntaan kuulumisen on vapaaehtoista. Ellei jatko-opiskelija halua kuulua ylioppilaskuntaan, häneltä ei peritä mitään maksuja. Ylioppilaskunnan jäsenmaksun maksaneet voivat käyttää hyväkseen eräitä opiskelijaetuksia. Lisätietoja <http://www.tamy.fi/> Kaikki perustutkinto-opiskelijoiden opiskelijaetuisuudet eivät kuitenkaan koske jatko-opiskelijoita.

2.3 Tohtorin tutkintoon liittyvien jatko-opintojen suorittaminen ja väitöskirjan teko

Tohtorin tutkinto vastaa yleensä neljän vuoden päätoimista työskentelyä. Tutkinnon sisällön muodostavat väitöskirjatutkimus ja muut tohtoriopinnot. Henkilökohtainen opinto- ja ohjaussuunnitelma laaditaan yhdessä väitöskirjatyön ohjaajan kanssa. Jatkotutkintoihin liittyvät opinnot on suunniteltu väitöskirjatyön tueksi ja on suositeltavaa, että niiden suorittaminen aloitetaan jo väitöskirjatyön alkuvaiheessa. Opiskelija voi valmistua opetussuunnitelmalla, joka on ollut voimassa opinto-oikeuden alkamisen hetkellä. Mutta opiskelija voi myös halutessaan valmistua myöhemmillä tohtorikoulutuksen opintojen vaatimuksilla. Väitöskirjatutkimus tehdään työn ohjaajan ja seurantaryhmän ohjauksessa ja tuella.

2.4 Esitarkastajien nimeäminen

Väitöskirjan käsikirjoitus ja väittelylupahakemus toimitetaan jatkokoulutustoimikunnalle, jonka vastuulukijat perehtyvät käsikirjoitukseen. Dekaanin nimeää esitarkastajat jatkokoulutustoimikunnan esityksen perusteella.

2.5 Väittelyluvan myöntäminen väitöskirjaksi tarkoitettulle käsikirjoitukselle

Esitarkastajien annettua lausuntonsa dekaani päättää tiedekuntaneuvoston delegointipäätöksen mukaisesti väittelyluvan myöntämisestä sekä nimeää väitöstilaisuuden vastaväittäjän ja kustoksen. Väitöskirjan julkaisuun ja jakeluun liittyvistä asioista löytyvät tarkemmat ohjeet sivulta 12.

2.6 Väitöstilaisuus

Väitöskirja tarkastetaan julkisesti väitöstilaisuudessa. Väittelijä varaa väitöstilaisuutta varten luentosalin vahtimestareilta ja ilmoittaa väitöstilaisuuden päivämäärän opintohallintoon hyvissä ajoin. Juvenes Print toimittaa tiedekunnan opintohallintoon tarvittavat kappaleet siellä painetuista yliopiston Acta –sarjaan tulevista väitöskirjoista. Mikäli väitöskirja julkaistaan muulla lailla, tulee

väittelijän toimittaa virallista jakelua ja julkista esillepanoa varten 8 kpl väitöskirjoja vähintään 10 päivää ennen väitöstilaisuutta. Lisätietoa: <http://libguides.uta.fi/vaitoskirjanjulkaiseminen/yleista>

2.7 Väitöskirjan hyväksyminen

Dekaanin nimeämä vastaväittäjä antaa kirjallisen lausuntonsa väitöskirjasta ja siitä, miten väittelijä on puolustanut tutkimustaan väitöstilaisuudessa. Vastaväittäjän lausunnon perusteella tiedekuntaneuvosto päättää väitöskirjan hyväksymisestä ja arvostelusta osana tutkintoa.

2.8 Tohtorin tutkintotodistus

Tutkimustyön ohjaaja hyväksyy opiskelijan toteutuneet tohtoriopinnot, jotka opintohallinto tallentaa opiskelijan opintorekisteriin. Kun kaikki tohtorintutkintoon vaadittavat opinnot on suoritettu ja väitöskirja hyväksytty, dekaani myöntää tutkintotodistuksen.

3 TOHTORIOPINTOJEN HAKUKELPOISUUS JA VALINTAKRITEERIT

3.1. Hakukelpoisuus ja tohtoriopintojen edellytykset

Yliopistolaissa (558/2009) 37 §:ssä määritellään kelpoisuus tieteelliseen tai taiteelliseen jatkotutkintoon johtaviin opintoihin seuraavasti: Opiskelijaksi voidaan ottaa henkilö, joka on suorittanut:

- 1) soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon;
- 2) soveltuvan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon; taikka
- 3) soveltuvan ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin korkeakouluopintoihin.

Yliopistolaissa todetaan edelleen, että yliopisto voi edellyttää tieteelliseen tai taiteelliseen jatkotutkintoon johtaviin opintoihin opiskelijaksi ottamansa henkilön suorittavan tarvittavan määrän täydentäviä opintoja koulutuksessa tarvittavien valmiuksien saavuttamiseksi.

Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista (1039/2013) määrittelee 21 §:ssä tieteellisen jatkokoulutuksen tavoitteeksi, että sen suorittanut on:

- 1) perehtynyt syvällisesti omaan tutkimusalaansa ja sen yhteiskunnalliseen merkitykseen;
- 2) hankkinut valmiudet soveltaa itsenäisesti ja kriittisesti tieteellisen tutkimuksen menetelmiä ja luoda uutta tieteellistä tietoa;
- 3) perehtynyt hyvin oman tutkimusalan kehitykseen, perusongelmiin ja tutkimusmenetelmiin;
- 4) saavuttanut sellaisen yleisen tieteen teorian ja tutkimusalaansa liittyvien muiden tieteenalojen tuntemuksen, joka mahdollistaa niiden kehityksen seuraamisen;
- 5) saavuttanut riittävän viestintä- ja kielitaidon ja muut valmiudet toimia työelämässä laajoissa ja vaativissa asiantuntija- ja kehitystehtävissä ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Asetuksen (1039/2013) 22 §:ssä määrätään, että tohtorintutkinnon suorittamiseksi jatkokoulutukseen otetun opiskelijan tulee:

- 1) suorittaa jatkokoulutuksen opinnot;
- 2) osoittaa tutkimusalallaan itsenäistä ja kriittistä ajattelua; sekä
- 3) laatia väitöskirja ja puolustaa sitä julkisesti tai antaa muut yliopiston määräämät julkiset opin- ja taidonnäytteet.

Tampereen yliopiston tutkintosäännön mukaan tieteelliseen tai taiteellisen jatkokoulutukseen otettavalta edellytetään soveltuvaa ylemmää korkeakoulututkintoa tai sitä vastaavaa tutkintoa jonkin muun maan korkeakoulussa. Kelpoinen tieteellisiin jatkotutkintoihin on myös henkilö, jolla tiedekunta muutoin toteaa olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet.

Tutkintosäännössä todetaan edelleen, että jatko-opiskelijoita valittaessa otetaan kelpoisuuden ohella pääsääntöisesti huomioon hakijoiden opinto- ja tutkimussuunnitelmat kuten myös tiedekunnan voimavarojen riittävyys jatkokoulutukseen liittyvän opetuksen ja tarvittavan ohjauksen järjestämiseen.

Tohtorikoulutus Tampereen yliopistossa tapahtuu yliopiston tutkijakoulussa, joka muodostuu tiedekuntien tohtoriohjelmista. Kaikki yliopiston jatko-opiskelijat kuuluvat johonkin tohtoriohjelmaan ja sen kautta yliopiston tutkijakouluun. Lääketieteen ja biotieteiden tiedekunnassa on yksi tohtoriojelma, *Lääketieteen ja biotieteiden tohtoriojelma*.

3.2. Valintakriteerit tohtoriopintoihin

Lääketieteen tohtorin tutkinto (LT)

Lääketieteen tohtorin tutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä henkilö, joka on suorittanut lääketieteen lisensiaatin tutkinnon Suomessa tai sitä vastaavan saman tasoisen tutkinnon jonkin muun maan korkeakoulussa.

Filosofian tohtorin tutkinto (FT)

Filosofian tohtorin tutkintoa suorittamaan tiedekunta voi hyväksyä henkilön,

- 1) joka on suorittanut suomalaisessa korkeakoulussa ylemmän korkeakoulututkinnon;
- 2) joka on suorittanut ulkomaisessa korkeakoulussa tasoltaan 1 kohdassa tarkoitettua tutkintoa vastaavan tutkinnon;
- 3) jolla koulutusyksikkö muuten toteaa olevan 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua tutkintoa vastaavat tiedot ja valmiudet

Terveystieteiden tohtorin tutkinto (TtT)

Tieteellisen jatkokoulutuksen pohjana on terveystieteiden maisterin tutkinto tai sitä tasoltaan vastaava koulutus.

Lisensiaatin tutkinnot (FL, TtL)

Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista (794/2004) määrittelee 23 §:ssä lisensiaatin tutkinnon suorittamisesta seuraavaa:

Jatkokoulutukseen otettu opiskelija voi suorittaa lisensiaatintutkinnon, kun hän on suorittanut yliopiston määräämän osan jatkokoulutukseen kuuluvista opinnoista ja tutkintoon mahdollisesti sisältyvän erikoistumiskoulutuksen. Lisensiaatin tutkintoon kuuluu osana lisensiaatintutkimus, jossa opiskelija osoittaa hyvää perehtyneisyyttä tutkimusalaansa sekä valmiutta itsenäisesti ja kriittisesti soveltaa tieteellisen tutkimuksen menetelmiä.

Lisensiaatin tutkintoa varten opiskelijan tulee suorittaa samat tohtoriopinnot kuin tohtorin tutkintoon.

Tiedekunta päättää tarkemmin tieteellisiin jatkotutkintoihin ottamisen edellytyksistä ja valinnan perusteista sekä suorittaa opiskelijavalinnan.

Tiedekunnan jatkokoulutustoimikunta arvioi tohtorikoulutettavaksi hakevan valmiuksia ja sitoutumista tohtoriopintojen menestykselliseen suorittamiseen mm. seuraavilla kriteereillä:

- tutkimussuunnitelman laatu: tutkimusaiheen innovatiivisuus, tutkimussuunnitelman realistisuus ja selkeys sekä suunnitellun tutkimuksen toteutustapa
- tutkimuksen soveltuvuus tohtoriohjelmaan
- tutkimusaiheen tieteellinen ja käytännöllinen merkitys
- menestyminen perustutkinto-opinnoissa
- riittävät menetelmälliset ja teoreettiset valmiudet
- kansainvälinen orientaatio ja opintojen edellyttämä kielitaito
- ohjausresurssien riittävyys

Tarvittaessa tieteellinen jatkokoulutustoimikunta voi arvioida hakijan soveltuvuutta ja motivoituneisuutta haastattelemalla hakijan.

Opiskelija voi hakea väitöskirjatyönsä rekisteröintiä jo ennen perustutkinnon loppuun saattamista ja tiedekunta voi harkintansa mukaan myöntää hänelle oikeuden väitöskirjan julkaisemiseen. Jatko-opinto-oikeus ja tutkintotodistus voidaan myöntää vasta perustutkinnon suorittamisen jälkeen.

4 TOHTORIOPINTOJEN RAKENNE JA SISÄLTÖ

Lääketieteen ja biotieteiden tohtoriohjelman kaikki tutkinnot (LT, FT, TtT) koostuvat

- 30 opintopisteen laajuisista ohjaajan hyväksymistä teoreettisista tohtoriopinnoista, (1-10 op yleisiä tohtoriopintoja, 20-29 op ohjaajan kanssa sovittavia tohtoriopintoja)
- Yhteisenä opintona pakollisena on etiikan kurssi.
- väitöskirjatyöstä ja sen julkisesta puolustamisesta.

Lääketieteen ja biotieteiden tohtoriohjelman lisensiaattitutkinnot (FL,TtL) koostuvat

- 30 opintopisteen laajuisista ohjaajan hyväksymistä teoreettisista tohtoriopinnoista ja lisensiaattityöstä.

Kaupin kampuksella järjestettävien tohtoriopintojen lisäksi opiskelija voi valita tieteenalaan ja tutkimusmenetelmään sopivia kursseja myös muiden tiedekuntien tai yliopistojen tohtoriopinnoista ja oman yliopiston yhteisistä tohtoriopinnoista. Tohtoriopintojen suunnitelman ja toteutuneet suoritukset hyväksyy aina väitöskirjatyön ohjaaja.

Tampereen yliopiston yhteiset tohtoriopinnot löytyvät osoitteesta:

Kaupin kampuksen tohtoriopiskelijat saavat sähköpostitse ajankohtaisia tiedotteita tohtoriopintoihin liittyen sähköpostilistalle kaupin.jatko-opiskelijat@uta.fi. Uusien tohtoriopiskelijoiden student.uta.fi –meiliosoitteet lisätään automaattisesti Kaupin kampuksen yhteiseen tohtoriopiskelijoiden sähköpostilistaan.

5 OPINTO- JA OHJAUSSUUNNITELMAT SEKÄ SEURANTARYHMÄ

5.1 Opinto- ja ohjaussuunnitelmat

Väitöskirjatutkija laatii yhdessä ohjaajansa kanssa suunnitelman tohtoriopintojensa 30 op suorituksista ottaen huomioon tiedekunnan opetussuunnitelman. Tarkoituksena on, että kullakin jatkokoulutettavalla on jo varhaisessa jatko-opintojen vaiheessa yksilöllinen ja mahdollisimman selkeä ja sopiva jatko-opintosuunnitelma, joka parhaiten hyödyttää hänen tutkimustyötään. Opintojen tulee muodostaa tutkimustyön kannalta mielekäs kokonaisuus sekä auttaa opiskelijaa kehittämään tieteenteon perustaitoja, kuten kirjoittamista, julkaisemista ja eettisten kysymysten pohdintaa. Henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma käsitellään jatkokoulutustoimikunnassa osana opinto-oikeushakemusta.

5.2 Seurantaryhmä

Väitöskirjatyöntekijän tueksi perustetaan seurantaryhmä. Seurantaryhmillä vahvistetaan ohjauksen ja palautteen asiantuntijapohjaa ja valmistuvien väitöskirjojen laatua. Seurantaryhmään valitaan ohjaajien lisäksi tohtoriohjelman tai sen ulkopuolisia, esimerkiksi muiden yliopistojen, yritysten tai tutkimuslaitosten, tutkijoita. Seurantaryhmään kuuluu väitöskirjatyön ohjaaja puheenjohtajana sekä 2–3 muuta asiantuntijaa, joista vähintään kaksi on tohtorin tutkinnon suorittaneita.

Jotta seurantaryhmän tehtävä toteutuisi ja sen antama tuki väittelijälle olisi mahdollisimman hyvä, se perustetaan jo väitöskirjatyön alkuvaiheessa. Tällöin ryhmän jäsenet voivat riittävän varhain esittää arvionsa aiheesta, kysymyksenasettelusta sekä suunnitelluista tutkimusmenetelmistä.

Tarvittaessa jatkokoulutustoimikunta voi pyytää seurantaryhmältä lausunnon väitöskirjatyön etenemisestä. Lausunnosta tulee käydä ilmi arvio tutkimuksen sisällöllisestä ja muodollisesta kelpoisuudesta, lyhyt arvio tutkimuksen tieteellisestä tasosta sekä mahdolliset muut huomiot. Jatkokoulutustoimikunnan jäsenillä on halutessaan oikeus osallistua seurantaryhmän kokouksiin.

1.8.2017 alkaen kaikkien tiedekunnan väitöskirjatutkijoiden tulee kokoontua seurantaryhmänsä

kanssa vähintään kerran vuodessa. Kokouksen jälkeen kaikki osanottajat täyttävät lomakkeen (opiskelijalle omansa), joka palautetaan allekirjoitettuna tohtoriohjelman koordinaattorille. Näin varmistetaan seurantaryhmän tuki opiskelijalle, väitöskirjatyön jatkuvuus ja samalla voidaan ennakoita mahdollisia ongelmatilanteita. Opiskelija voi omalla lomakkeellaan antaa myös palautetta tohtoriopintojen järjestämisestä sekä esittää kehitysehdotuksia. Lisäksi seurantaryhmän kokouksista saatavaa tietoa käytetään tiedekunnan työsuhteisten väitöskirjatutkijapaikkojen hakuprosessin tukena. Seurantaryhmäpalautteeseen tarvittavat lomakkeet ovat saatavilla osoitteessa http://www.uta.fi/med/MED_tohtoriohjelm/

6 VÄITÖSKIRJAA KOSKEVAT OHJEET

6.1 Mitä väitöskirjalta vaaditaan

Väitöskirjan tulee osoittaa tekijän syvällistä perehtyneisyyttä omaan tutkimusalaan, siihen liittyviin tieteenaloihin ja yleiseen tieteenteoriaan, kykyä soveltaa oman tutkimusalueen piirissä itsenäisesti ja kriittisesti tieteellisen tutkimuksen menetelmiä sekä kykyä luoda itsenäisesti uutta tietoa.

6.2 Oppiala

Väitöskirjan oppiala määräytyy sen aiheen perusteella lääketieteen ja biotieteiden tiedekunnan oppialojen mukaisesti, käytännössä pääsääntöisesti ko. väitöskirjaa ohjaavan professorin tai dosentin oppialan mukaan.

6.3 Ohjaaja

Henkilön, joka haluaa väitellä tohtoriksi, tulee kääntyä yliopiston opettajan tai tutkijan puoleen (professori tai dosentti), pyytää tätä ohjaajaksi sekä sopia ohjaajan kanssa missä tutkimustyö tullaan suorittamaan, tutkimustyön aiheesta, tutkimusmenetelmistä, toteuttamismahdollisuuksista ja muista vastaavista tutkimustyötä koskevista seikoista.

Väitöskirjatyöllä tulee olla 1–3 ohjaajaa, joista ainakin yhden tulee olla lääketieteen ja biotieteiden tiedekunnan professori (myös aktiivinen emerita- tai emeritusprofessori) tai Tampereen yliopiston tai muun yliopiston dosentin arvon tai vastaavan pätevyyden omaava henkilö, joka tekee tutkimusta Kaupin kampuksen tutkimusyhteisössä. Toisena tai kolmantena ohjaajana voi toimia tohtorin tutkinnon suorittanut henkilö, jolla ei ole dosentin arvoa tai professorin toimea.

Vakiintuneen käytännön mukaan ohjaustehtävät tapahtuvat hyviä tieteellisiä käytäntöjä noudattaen ja ilman erillistä korvausta.

Ohjaajalla tulee olla väitöskirjatyössä keskeinen asema, joka ilmenee esimerkiksi siten, että ohjaaja on mukana useammassa väitöskirjatyön osatyössä. Väitöskirjatyön ohjaajan (ohjaajien) tulee omalta osaltaan huolehtia siitä, että väitöskirjaksi tarkoitettu tutkimus täyttää sille asetetut sisällölliset, laadulliset ja muodolliset vaatimukset. Ohjaaja hyväksyy myös opinto- ja ohjaussuunnitelman sekä tutkintoon kuuluvat tohtoriopinnot (yhteensä vähintään 30 op).

Ohjaajan tehtävänä on myös lukea ja hyväksyä väitöskirjakokonaisuus, ennen kuin sitä esitetään esitarkastukseen.

6.4 Asiantuntijat

Tieteellisen jatkokoulutustoimikunnan esityksen perusteella dekaani nimeää väitöskirjakäsi- kirjoitukselle vähintään kaksi väitöskirjan alaan perehtynyttä esitarkastajaa, jotka ovat vähintään dosenttitasoisia. Pääsääntöisesti molempien esitarkastajien tulee olla tiedekunnan ulkopuolelta. Perustellusta syystä toinen esitarkastaja voi olla Tampereen yliopiston dosentti, mikäli hänen varsinainen toimipaikkansa on muualla. Esitarkastajien tulee olla esteettömiä toimimaan väitöskirjan asiantuntijoina eikä heillä saa olla yhteisjulkaisuja viimeisten kolmen vuoden aikana

väittelijän ja ohjaajan/ien kanssa. (Esteellisyysperusteet ks. hallintolaki (434/2003) 28 §.)

Vastaväittäjän tulee olla oman tieteenalansa arvostettu asiantuntija sekä myös edellä mainitulla tavalla esteetön.

Vähintään yhden asiantuntijoista tulee tuntea suomalainen/pohjoismainen väitöskirjaprosessi ja tohtorikoulutuksen yleiset käytännöt.

Kustos edustaa Tampereen yliopistoa ja on yliopistoon työsuhteessa oleva professori. Kustoksena voi toimia myös emerita/emeritusprofessori, joka on toiminut ko. väitöskirjatyön ohjaajana. Poikkeustapauksessa dosentti, jolla on työsuhte Tampereen yliopistoon, voi toimia kustoksena. Kustoksen tehtävänä on varmistaa, että vastaväittäjä ja väittelijä ymmärtävät väitöstilaisuuden luonteen ja siihen liittyvät konventiot. Lääketieteen ja biotieteiden tiedekunnan dekaani nimeää tiedekuntaneuvoston valtuuttamana väitöskirjan esitarkastajat, vastaväittäjän ja kustoksen.

6.5 Väitöskirjan muoto

Väitöskirjaksi tarkoitetun opinnäytteen tulee olla tieteellinen esitys tutkinnon alaan kuuluvasta aiheesta. Väitöskirjaksi voidaan hyväksyä joko monografiaväitöskirja tai ns. osajulkaisuväitöskirja, johon kuuluu useita yhtenäisen kokonaisuuden muodostavia tieteellisiä artikkeleita ja niistä laadittu yhteenveto, joka muodostaa varsinaisen väitöskirjan.

Monografiaväitöskirja on yksin väittelijän nimissä oleva tieteellinen esitys, joka perustuu itsenäisen tutkimustyön aikaisemmin julkaisemattomiin tuloksiin.

Osajulkaisuväitöskirjan yhteenveto-osa on aina väittelijän itsensä laatima. Sen sijaan julkaisuihin voi kuulua myös usean tekijän yhteisjulkaisuja, jos väittelijällä on niissä selvä itsenäinen osuus.

Väittelijän tulee olla pääsääntöisesti artikkelin ensimmäinen tai jaettu ensimmäinen kirjoittaja vähintään kahdessa osatyössä.

Pääsääntöisesti julkaisua saa käyttää vain yhden väitöskirjan osana. Ensimmäisellä kirjoittajalla on etuoikeus julkaisun käyttämiseen väitöskirjassaan. Mikäli joku muu haluaa käyttää ko. julkaisua väitöskirjassaan, tulee siihen saada kirjallinen suostumus kaikilta kirjoittajilta ja työn ohjaajalta. Perustellusta syystä väitöskirjaan voi sisältyä osajulkaisuja, joita on käytetty tai tullaan käyttämään myös toisen väitöskirjan osatyönä. Jos tällaisia osajulkaisuja on enemmän kuin yksi, tulee asia hyväksyttävä jatkokoulutustoimikunnassa etukäteen ennen esitarkastajien nimeämistä. Yhteistä osajulkaisua käyttävien väittelijöiden sekä heidän ohjaajiensa tulee tehdä yhteinen kirjallinen selvitys kummankin väittelijän osuudesta ko. tutkimuksen tekemisessä ja julkaisun laadinnassa ja toimittaa se jatkokoulutustoimikunnalle ennen esitarkastajien nimeämistä sekä väitöskirjan käsikirjoituksen liitteenä esitarkastajille. Väitöskirjan osajulkaisuna voi myös käyttää systemaattista kirjallisuuskatsausta, mikäli se tuottaa uutta tietoa, sisältää analyyttisellä menetelmällä tuotetun synteetin eikä ole ainoastaan kuvaileva.

Väitöskirjassa painettavien julkaisujen tulee olla joko julkaistu tai hyväksytty julkaistaviksi tieteellisissä vertaisarviointia (referee-järjestelmää) käyttävissä aikakauslehdissä tai -kirjoissa. Väitöskirjan käsikirjoitus voidaan lähettää esitarkastajille, vaikka yksi julkaistavaksi lähetetty osajulkaisu on vailla painettavaksi hyväksymistä. Kun väittelijä toimittaa käsikirjoituksensa jatkokoulutustoimikunnalle esitarkastajien nimeämistä varten, mukaan on liitettävä hyväksymisilmoitus niistä osajulkaisuista, jotka on hyväksytty julkaistavaksi, mutta joita ei vielä ole julkaistu tieteellisissä aikakauslehdissä.

Artikkelin julkaiseminen osana pro gradu tai LL-opintoihin kuuluvaa syventävää -opinnäytetyötä ei estä sen käyttämistä väitöskirjan osatyönä.

6.6 Ohjeita väitöskirjan käsikirjoituksen laatimiseksi

Väitöskirjassa tulee olla kansilehti, josta ilmenevät väitöskirjan nimi, väittelijän nimi, väittelyluvan myöntänyt tiedekunta sekä se, että kyseessä on väitöskirja. Kansilehden sisäpuolelta ilmenevät tutkimuksen tekopaikka (tekopaikat) sekä ohjaajan (ohjaajien), esitarkastajien ja vastaväittäjän nimet. Väitöskirja koostuu tavallisesti seuraavista osista:

- Sisällysluettelo (Contents)
- Osajulkaisuväitöskirjassa luettelo julkaisuista, joihin väitöskirja pohjautuu (List of Original Communications). Mikäli jotakin väitöskirjan osajulkaisua on käytetty tai käytetään osana jotakin toista väitöskirjaa, tieto tästä tulee lisätä väitöskirjan osajulkaisulistan perään
- Luettelo käytetyistä lyhenteistä (Abbreviations).
- Tiivistelmä (Abstract); 1–2 sivun mittainen tiivistelmä sekä väitöskirjan kielellä että suomeksi
- Lyhyt johdanto (Introduction)
- Analyttinen kirjallisuuskatsaus (Review of the Literature), josta selviää käsiteltävän aiheen kannalta oleelliset taustatiedot, tiedon ja tutkimuksen kehitys ja nykytila. Hyvä kirjallisuuskatsaus johdattelee tutkimuksen kysymyksenasetteluun.
- Tutkimuksen kysymyksenasettelu (Aims of the Study); väitöskirjatutkimukseen kuuluu hypoteesilähtöinen kysymyksenasettelu
- Selvitys käytetyistä aineistoista ja menetelmistä (Materials/Patients/Subjects and Methods)
- Tulokset tai osajulkaisuväitöskirjassa yhteenveto omista tuloksista (Results/Summary of the Results)
- Pohdinta (Discussion), jossa omia tuloksia tarkastellaan kriittisesti menetelmien, sisällön ja niiden merkityksen suhteen sekä verrataan aikaisempaan tietoon alalta
- Yhteenveto ja johtopäätökset (sekä tulevaisuuden näkymät) (Summary and Conclusions)
- Kiitokset (Acknowledgements)
- Kirjallisuusluettelo (References)
- Osajulkaisuväitöskirjassa osajulkaisut (Original Communications)

Osajulkaisuväitöskirjassa tulos- ja pohdintaosassa tulee pyrkiä tekemään synteisiä ja yhteenvetoa tutkimustuloksista osajulkaisujen pohjalta. Tulososassa tai varsinkaan pohdintaosassa ei tulisi olla merkittävässä määrin suoria lainauksia osatöiden tekstistä. Väitöskirjan yhteenvedon ei myöskään näiltä osin pitäisi edetä täysin osajulkaisujen jaottelua noudattaen.

Suurin osa väitöskirjoista julkaistaan sekä sähköisessä muodossa että painettuna. Sähköiseen versioon ei aina ole mahdollista liittää osajulkaisuväitöskirjan alkuperäisjulkaisuja. Väittelijän tulee ottaa tämä huomioon yhteenveto-osaa kirjoittaessaan siten, että yhteenveto-osasta muodostuu itsenäinen kokonaisuus. Menetelmät, tulokset ja pohdinta tulee esittää siinä laajuudessa, että niiden ymmärtäminen on mahdollista ilman samanaikaista tutustumista alkuperäisartikkeleihin. Yhteenvedon tulososassa voidaan käyttää samoja kuvia kuin osajulkaisuissa, mutta niissä tulee olla asianmukaisesti tieto alkuperäisistä lähteistä ja lupa tekijänoikeuksien haltijalta eli lehdestä, jossa osatyö on julkaistu. Sama koskee taulukoita, jos ne on kopioitu osajulkaisuista.

Väitöskirjan käsikirjoituksen kieliasun tulee olla huoliteltu. Vieraskielisen väitöskirjatyön käsikirjoituksen kieli tulee tarkastuttaa.

Jatkokoulutustoimikunta on laatinut suositukset kirjallisuusviitteiden merkitsemisestä. Ohjeet on painettu tämän oppaan loppuun [liitteeseen 3](#). Mikäli väitöskirja painetaan Tampereen yliopiston Acta-sarjassa, noudatetaan kirjasarjan kirjoitusohjeita, jotka löytyvät osoitteesta: <http://libguides.uta.fi/vaitoskirjanjulkaiseminen>

6.7 Väitöskirjan toimittaminen esitarkastukseen

Kun väitöskirjan käsikirjoitus on väittelijän ja ohjaajan mielestä sisällöltään valmis ja ulkoasultaan viimeistelty, työ jätetään esitarkastajien nimeämistä varten pdf-tiedostona jatkokoulutustoimikunnalle, jonka vastuulukijat perehtyvät käsikirjoitukseen. Toimikunta puoltaa käsikirjoituksen lähettämistä esitarkastukseen, mikäli katsoo sen olevan valmis tähän vaiheeseen, ja tekee esityksen esitarkastajista.

Tässä vaiheessa jatkokoulutustoimikunnalle jätetään väitöskirjan väittelylupahakemus, jonka lomake on tiedekunnan kotisivuilla osoitteessa: http://www.uta.fi/med/MED_tohtoriohjelma/

Hakemukseen liitetään:

- 1 Lyhennelmä (1–2 sivua) tutkimuksen pääsisällöstä
- 2 Osajulkaisuväitöskirjassa luettelo osajulkaisuista, joihin väitöskirja perustuu. Mikäli kaikkia osajulkaisuja ei vielä ole julkaistu tieteellisissä aikakauslehdissä, mukaan tulee liittää hyväksymisilmoitus niistä osatöistä, jotka on hyväksytty julkaistavaksi, mutta ei vielä julkaistu.
- 3 Väitöskirjan käsikirjoitusluonnos pdf-tiedostona (sisältäen osajulkaisut)
- 4 Selvitys väittelijän omasta osuudesta kussakin osajulkaisussa. Selvityksessä tulee jokaisen osajulkaisun osalta esittää (soveltuvin osin) väittelijän oma osuus tutkimuksen suunnittelussa, menetelmien kehittämisessä aineiston tai näytteiden keruussa, potilaiden valinnassa ja tutkimisessa, laboratoriokokeiden tekemisessä, tilastanalyysien suorittamisessa, tulosten tulkinnassa sekä artikkelin kirjoittamisessa. Selvityksen tulee olla sekä väittelijän että väitöskirjan ohjaajan/ohjaajien hyväksymä ja allekirjoittama (1–2 sivua).
- 5 Kaikkien esitarkastukseen jätettävien väitöskirjojen ja liseniaatintutkielmien alkuperäisyys tulee tarkastaa käyttämällä Turnitin- plagiaatintunnistusohjelmaa. Liitä mukaan ohjaajan allekirjoittama todistus, jonka saa järjestelmästä. Lisätietoja Turnitin- ohjelman käytöstä Tutkijakoulun kotisivuilla <http://www.uta.fi/tutkijakoulu/ohjeistus/index.html>

Tieto jatkokoulutustoimikunnan kokousajankohdista sekä päivämääristä, joihin mennessä kokouksessa käsiteltävä aineisto tulee jättää, löytyy tiedekunnan kotisivuilta osoitteesta: http://www.uta.fi/med/MED_tohtoriohjelma/

6.8 Esitarkastus

Esitarkastajat antavat väitöskirjakäsikirjoituksesta väittelyluvan myöntämistä varten tiedekunnalle lausuntonsa noudattaen esitarkastajille annettuja ohjeita. Esitarkastus tulisi yleensä suorittaa kahden kuukauden kuluessa.

Esitarkastajat voivat ennen lopullisen lausunnon kirjoittamista vaatia asiallisia tai muodollisia korjauksia tai lisä- tai kontrollitutkimuksia. Esitarkastuslausunnossa voidaan esittää väittelyluvan myöntämistä tai epäämistä, mutta ei ehdollista päätöstä.

Väitöskirjan esitarkastuksen tarkoituksena on varmistaa ennen väittelyluvan myöntämistä, että käsikirjoitus täyttää väitöskirjalle asetetut tieteelliset ja muodolliset vaatimukset. Lisäksi esitarkastusmenettely yleensä parantaa kirjoitustyön tasoa. Erityisesti toivotaan esitarkastajalta selkeää kantaa siitä, onko väitöskirjan pohjana oleva tutkimustyö riittävä, vai tarvitaanko lisätutkimuksia. Esitarkastajaa pyydetään lausunnossaan ottamaan kantaa seuraaviin seikkoihin:

1. Väitöskirjan yleinen luonne. Väitöskirjan tieteellisen sisällön ja tärkeimpien tulosten lyhyt kuvaus.
2. Väittelijän itsenäinen osuus tutkimuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.
3. Aihe ja kysymyksenasettelu. Tieteellinen painoarvo, omintakeisuus, ajankohtaisuus, merkitys sovellutusten kannalta. Kuinka paljon samasta aiheesta on vastaavia aikaisempia tutkimuksia.
4. Tutkimusalan tuntemus. Onko kirjallisuuskatsaus laajuudeltaan ja sisällöltään tasapainoinen ja riittävä. Ovatko kirjallisuusviitteet ajankohtaisia ja kattavia. Hallitseeko väittelijä aihepiirin kirjallisuuden kriittisellä otteella ja pystyykö hän erittelemään aikaisempien julkaisujen ansiot ja heikkoudet.
5. Aineisto. Aineiston laatu, laajuus ja soveltuvuus tutkimusongelman selvittämiseksi. Verrokki aineiston sopivuus. Onko aineiston keräys pätevä. Onko väittelijä itse suorittanut aineiston keruun ja mikä on ollut hänen osuutensa sen jatkokäsittelyssä.
6. Menetelmät. Menetelmien luotettavuus, soveltuvuus, omintakeisuus ja vaikeusaste. Onko väittelijä kehittänyt uusia menetelmiä tai merkittävästi parantanut aikaisempia menetelmiä paremmin omaan kysymyksenasetteluunsa sopivaksi vai perustuuko väitöskirja esim. valmiista aineistosta kerättyihin tietoihin tai rutiininomaisesti suoritettuihin määrityksiin. Onko tulosten tilastollinen käsittely riittävä ja onko käytetty sopivia tilastollisia menetelmiä.

7. Tulokset ja johtopäätökset. Arvio tulosten luotettavuudesta, uutuusarvosta ja tieteellisestä merkityksestä. Onko kyseessä oleelliselta osaltaan jo aikaisemmin tehtyjen havaintojen varmistaminen vai sisältyykö tuloksiin uusia merkittäviä löydöksiä. Ovatko tulosten perusteella tehdyt johtopäätökset oikeutettuja? Onko tuloksilla näköpiirissä käytännön sovellutuksia oppialalla?
8. Pohdintaosassa osoitettu kypsyyt. Pohdintaosan asiallisuus, kriittisyys ja selkeys. Onko väittelijä onnistunut erittelemään omien tulostensa ansiot ja heikkoudet sekä vertaamaan niitä kriittisellä tavalla aikaisempaan kirjallisuuteen. Ovatko tehdyt johtopäätökset asiallisessa suhteessa kysymyksenasetteluun, tuloksiin ja alan aikaisempaan tietoon.
9. Onko kirjoittaja käsitellyt työssään eettisiä näkökohtia?
10. Kirjoituksen jäsentely ja esitystapa. Onko jäsentely onnistunut, ovatko käsikirjoituksen osat sopivassa suhteessa toisiinsa. Onko tyyli, kieli ja painoasu väitöskirjaksi sopiva ja huoliteltu.

Loppupontena esitarkastaja puoltaa tai ei puolla tutkimuksen julkaisemista väitöskirjana. Lisäksi esitarkastaja ehdottaa arvosanaa väitöskirjatyölle täyttämällä erillisen arvostelulomakkeen.

6.9 Väitöskirjan julkaiseminen ja jakelu

Väitöskirjan julkaisemiseen on useita vaihtoehtoja. Yleisin tapa on julkaista väitöskirja sähköisenä verkossa sarjassa **Acta Electronica Universitatis Tamperensis** ja sen lisäksi painattaa pieni määrä väitöskirjoja väitöstilaisuutta ja omaa käyttöä varten sarjassa **Acta Universitatis Tamperensis** tai valita painettavan väitöskirjan kustantajaksi muu kustantaja. Kustantajalta tulee pyytää lupa julkaisujen käyttöön osana painettua verkkoväitöskirjaa.

Yliopisto tukee väitöskirjan painamis- tai monistuskuluja siten, että kirjasto maksaa yksikön ja kirjaston jakelua varten tarvittavien väitöskirjojen painatuskulut. Tuki maksetaan, Acta Universitatis Tamperensis -julkaisusarjan mustavalkoisen painotyön hinnaston mukaisena. Acta Universitatis Tamperensis -julkaisusarjassa väitöskirjansa julkaisevien ei tarvitse tehdä mitään tuen saadakseen, mutta muiden kustantajien kautta väitöskirjansa julkaisevat saavat tuen laskua vastaan. Tuen saamisen ehtona on se, että väittelijä antaa luvan julkaista väitöskirjan verkossa sarjassa Acta Electronica Universitatis Tamperensis ja toimittaa sen kirjastoon pdf-muotoon tallennettuna.

Kymmenen (10) päivää ennen julkista tarkastusta väittelijä toimittaa väitöskirjat tiedekunnan opintohallintoon. Mikäli väitöskirja julkaistaan muussa kuin Acta-sarjassa, väittelijä toimittaa kahdeksan (8) kirjaa tiedekuntaan ja kolme (3) kirjaa Tampereen yliopiston kirjastoon. Acta-sarjassa julkaistavat kirjat kirjapaino toimittaa suoraan opintohallintoon ja kirjastoon. Väitöskirjaan liitetyistä erillisestä irtolehdestä tulee käydä ilmi, että kyseessä on tiedekunnan julkisesti puolustettavaksi hyväksymä väitöskirja sekä väitöstilaisuuden aika ja paikka.

Tarkemmat ja ajantasaiset ohjeet väitöskirjan julkaisemiseksi löytyvät Tampereen yliopiston kirjaston sivuilta: <http://libguides.uta.fi/vaitoskirjanjulkaiseminen>

6.10 Väitöstilaisuus (ks. kappale 7)

6.11 Vastaväittäjän lausunto ja väitöskirjan arvostelu

Vastaväittäjän lausunto on väitöskirjan tieteellisen arvon lopullinen luonnehdinta. Vastaväittäjän lausunnosta tulee ilmetä seuraavat väitöskirjaa koskevat seikat:

- 1 Yleisarvio esitystavasta ja painoasusta.
- 2 Arvio väittelijän osuudesta tutkimuksen suorittamisessa.
- 3 Arvio tutkimuksen sisällöstä (kiinnittäen huomiota samoihin pääkohtiin kuin esitarkastuslausunnossakin, ks. edellä s. 12).
- 4 Arvio julkisesta tarkastustilaisuudesta, erityisesti väittelijän kyvystä puolustaa väitöskirjaansa sekä tieteellisesti hahmottaa ongelma-aluetta ja tehdä tutkimuksestaan yleistäviä, kriittisiä johtopäätöksiä.
- 5 Lausuntonsa päätteeksi vastaväittäjä ehdottaa väitöskirjatyölle arvosanan.

Käytössä on kolme arvosanaa: **hylätty, hyväksytty ja kunniamaininnalla hyväksytty**. Korkeatasoisesta väitöskirjasta voidaan antaa arvosana kunniamaininnalla hyväksytty. Kunniamainintaa voidaan ehdottaa väitöskirjalle, joka valtakunnallisesti kuuluu oppialansa parhaimmiston (parhaaseen 5–10 %) ja jossa väittelijän oma innovatiivinen panos on huomattavan suuri. Väitöskirjan arvostelee tiedekuntaneuvosto. Kunniamaininta voidaan pääsääntöisesti myöntää, kun vastaväittäjä ja ainakin toinen esitarkastaja ovat sitä ehdottaneet.

Virallisen vastaväittäjän tai virallisten vastaväittäjien kirjallinen tarkastuslausunto väitöskirjasta toimitetaan tiedekunnalle ja väittelijälle. Vastaväittäjän lausunto tulee toimittaa yksikölle kahden kuukauden kuluessa väitöksestä. Tekijällä on oikeus antaa vastineensa tarkastajan lausunnosta (Yliopistolaki 558/2009, 44 §).

Kirjallisessa tarkastuslausunnossaan vastaväittäjän tulee ottaa huomioon myös ne seikat, joita väitöstilaisuuden yleisöpuheenvuoroissa esitetyt huomautukset ovat väitöskirjasta tuoneet ilmi.

7 VÄITÖSTILAISUUS

7.1 Väitöstilaisuudesta sopiminen

Väittelijän tulee heti sovittuaan kustoksen ja vastaväittäjän kanssa väitöspäivästä ilmoittaa se myös opintohallintoon, jotta väitöskirjan julkisesta esillepanosta määräajaksi (10 vrk) voidaan huolehtia ja varautua väitöskirjan virallisen jakelun vaatimiin järjestelyihin.

Väittelijä huolehtii itse luentosalin varaamisesta väitöstilaisuutta varten. Väitösten tulee pääsääntöisesti tapahtua Tampereen yliopiston tai Pirkanmaan sairaanhoitopiirin hallinnoimissa tiloissa Tampereella. Dekaanin päätöksellä voidaan poikkeuksellisesti pitää väitöstilaisuus myös muualla, mikäli työ liittyy Tampereen yliopiston Tampereen ulkopuolella olevaan toimipisteeseen, jossa on myös kyseisen alan opetus- ja tutkimustoimintaa.

7.2 Tarkastuksen julkisuus

Väitöskirja on tarkastettava julkisesti. Julkisella väitöstilaisuudella on ainakin kolme selvästi erottuvaa tehtävää:

1. Se tarjoaa tilaisuuden julkisesti ja mahdollisimman luotettavalla tavalla tarkastaa, että väittelijä on itse laatinut opinnäytteen, joka vastaa tieteelliseltä tasoltaan väitöskirjoille yleensä asetettavia vaatimuksia.
2. Se tarjoaa viralliselle vastaväittäjälle, niille jotka arvostelevat väitöskirjan sekä muille aiheesta kiinnostuneille henkilöille tilaisuuden perehtyä perusteellisesti väitöskirjan sisältöön kuuntelemalla, esittämällä huomautuksia ja kysymyksiä sekä keskustelemalla tekijän kanssa.
3. Se tarjoaa tilaisuuden yliopiston arkisesta työstä hieman poikkeavalla ja sitä näkyvämmällä tavalla julkistaa saavutettuja tutkimustuloksia.

7.3 Väitöstilaisuudessa noudatettavat muodot

Väitöstilaisuuksissa noudatetaan tiettyjä vakiintuneita tapoja ja muotoja. Ne täydentävät säännöksissä olevia väitöskirjan tarkastusta koskevia virallisia määräyksiä. Perinteiset tavat luonnollisesti muuttuvat ajan kuluessa. Väitöksen päähenkilöiden on syytä neuvotella keskenään ja sopia noudatettavista muodollisuuksista.

Pukeutuminen

Vanhan tavan mukaan väittelijä, kustos ja vastaväittäjä käyttävät frakkia ja mustia liivejä (tai univormua ilman kunniamerkkejä), naiset vastaavasti mustaa aamupäiväpukua ilman hattua. Frakin

sijasta voidaan käyttää myös tummaa pukua vastaväittäjän ja kustoksen suostumuksella. Lisäksi on mahdollista, että väittelijä, vastaväittäjä ja kustos pukeutuvat erityisiin väittelyviittoihin, joita Tampereen yliopisto on teettänyt tätä tarkoitusta varten. Kustos ja vastaväittäjä pitävät tohtorin hatun kädessään sisään astuessaan ja salista poistuessaan.

Sisääntulo ja väitöksen avaus

Väitöstilaisuuteen saapuvat asianomaiset siten, että ensin astuu sisään väittelijä, sitten kustos ja viimeisenä vastaväittäjä. Väittelijä asettuu kustoksen vasemmalle ja vastaväittäjä oikealle puolelle. Kun kaikki ovat asettuneet paikoilleen, kustos avaa väitöstilaisuuden lausuen: "Tampereen yliopiston lääketieteen ja biotieteiden tiedekunnan nimeämänä kustoksena julistan NN:n väitöksen alkaneeksi." Kustos toivottaa kuulijat tervetulleiksi väitöstilaisuuteen, jonka aihepiirin hän esittelee lyhyesti. Hän esittelee yleisölle myös väittelijän ja vastaväittäjän. Sen jälkeen kustos ja vastaväittäjä istuutuvat.

Lectio praecursoria

Väittelijä pitää seisaaltaan lectio praecursoria -esitelmänsä, joka kestää 15–20 minuuttia. Tämä johdantoluento käsittelee väitöskirjaan liittyvää aihepiiriä, ja siinä voidaan tuoda lyhyesti esille väitöskirjatyön keskeiset tulokset. Kuulijoita tervehditään järjestyksessä: "Arvoisa kustos, arvoisa vastaväittäjä, arvoisat kuulijat." Väittelijä voi tässä yhteydessä, mikäli hän haluaa, esim. jonkun yleisön joukossa istuvan henkilön avustuksella jakaa yleisölle johdantoluennon tekstin, painovirheluettelon tai muuta väitöskirjaan liittyvää aineistoa. Ulkomaalaiselle vastaväittäjälle annetaan käännös lectio praecursoriasta, mikäli se pidetään suomen kielellä. Johdantoluennon päätyttyä väittelijä lausuu: "Pyydän Teitä, arvoisa professori NN (dosentti NN jne.) tiedekunnan nimeämänä vastaväittäjänä esittämään ne muistutukset, joihin katsotte väitöskirjani antavan aiheita."

Vastaväittäjä esittää seisaaltaan lyhyen lausunnon, jossa hän koskettelee väitöskirjan aihepiirin asemaa ja merkitystä tieteessä ym. samantapaisia yleisluontoisia kysymyksiä. Lausunnon jälkeen vastaväittäjä ja väittelijä istuutuvat. Jos vastaväittäjiä on useampia, esittää vain ensimmäinen heistä tällaisen yleisen lausunnon.

Johdantoluento ja väitöstilaisuus voidaan pitää suomen, ruotsin tai väitöskirjan kirjoituskielillä tai myös muulla yksikön hyväksymällä kielellä.

Väitöskirjan tarkastus

Varsinaisen tarkastuksen alkupuolella vastaväittäjä yleensä kohdistaa ensin huomionsa metodisiin ja yleisiin kysymyksiin, minkä jälkeen seuraa yksityiskohtainen tarkastus. Jos vastaväittäjiä on useampia, voivat he sopia keskenään esiintymisjärjestyksestä ja työnjaosta sekä osallistua keskusteluun yhden vastaväittäjän esille ottamasta kysymyksestä.

Väitöstilaisuus ei saa kestää kuutta tuntia kauempaa. Väitös voidaan keskeyttää virkistystaukoja varten, jotka kustos ilmoittaa.

Lopuksi vastaväittäjä esittää seisaalleen nousten loppulausunnon, jota väittelijä kuuntelee seisaaltaan.

Kun vastaväittäjä ilmoittaa oman tarkastuksensa päättyneen, väittelijä esittää seisaaltaan kiitöksensä vastaväittäjälle. Sen jälkeen hän kääntyy yleisön puoleen ja lausuu: "Tämän jälkeen pyydän niitä, jotka haluavat esittää väitöskirjaani koskevia kysymyksiä tai kommentteja, pyytämään puheenvuoron kustokselta." Tällöin kustos kehottaa yleisöä esittämään kysymyksiä tai kommentteja väitöskirjasta. Mikäli julkisessa tarkastuksessa väitöskirjaa vastaan tehdään väitöskirjan hyväksymistä koskeva muistutus, se tulee jättää kirjallisena tiedekunnalle.

Kustos päättää tilaisuuden lausuen: "Väitöstilaisuus on päättynyt." Väitöstilaisuudesta poistuminen tapahtuu päinvastaisessa järjestyksessä kuin sisääntulo.

8 LISENSIAATINTUTKIMUSTA KOSKEVAT OHJEET

Lisensiaatin tutkinnossa opiskelijan tulee osoittaa hyvää perehtyneisyyttä tutkimusalaansa sekä valmiutta itsenäisesti ja kriittisesti soveltaa tieteellisen tutkimuksen menetelmiä. Väitöskirjaa koskevia ohjeita voidaan noudattaa myös lisensiaatintutkimuksessa soveltuvien osin.

Lisensiaatintutkimukseksi voidaan hyväksyä myös useita yhtenäisen kokonaisuuden muodostavia tieteellisiä julkaisuja tai julkaistaviksi tarkoitettuja käsikirjoituksia ja niistä laadittu yhteenveto (vrt. osajulkaisuväitöskirja), jossa esitetään tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja tulokset, tai muu vastaavat tieteelliset kriteerit täyttävä työ. Julkaisuihin voi kuulua yhteisjulkaisuja, jos tutkimuksen tekijän itsenäinen osuus on niissä osoitettavissa.

Kun jatko-opiskelija katsoo lisensiaatintutkimuksen olevan valmis tarkastettavaksi, hän toimittaa jatkokoulutustoimikunnalle:

1. Lisensiaatintutkimuksen käsikirjoitus pdf-tiedostona
2. Tiivistelmän, jonka pituus on 1–2 sivua. Tiivistelmä toimitetaan suomeksi ja englanniksi ja mikäli tutkimuksen kieli on jokin muu, myös tutkimuksen kielellä.
3. Ehdotuksen lisensiaatintutkimuksen tarkastajiksi.

Jatkokoulutustoimikunnan esityksen perusteella dekaani nimeää työlle kaksi tarkastajaa, joiden tulee antaa tutkimuksesta perusteltu kirjallinen lausunto sen jälkeen, kun lisensiaatintutkimus on tarkastettu lisensiaattiseminaarissa. Tarkastus tulee suorittaa kahden kuukauden sisällä. Toinen tarkastaja voi olla työn ohjaaja.

Tarkastajien tulee ennen lausunnon antamista neuvotella lisensiaatintutkimuksen tekijän kanssa havaitsemistaan mahdollisista puutteista ja korjausehdotuksista. Tarkastajien lausunnot toimitetaan opintohallintoon ja tutkimuksen tekijälle. Tarkastajien lausunnot käsitellään ensin jatkokoulutustoimikunnassa ja sen jälkeen tiedekuntaneuvosto arvostelee lisensiaatintutkimuksen ja päättää siitä annettavasta arvolauseesta tarkastajien lausuntojen perusteella. Tekijällä on oikeus antaa vastineensa tarkastajan lausunnosta (Yliopistolaki 558/2009, 44 §).

Lisensiaatintutkimuksen arvioinnissa käytetään samaa arvosteluasteikkoa kuin väitöskirjojen arvostelussa.

9 TIETEELLINEN JATKOKOULUTUSTOIMIKUNTA

Tehtävät:

- tieteellisten jatkotutkintojen rakenteellinen ja tieteellinen kehittäminen
- jatko-opinnoiksi aiottujen teoreettisen koulutuksen opintojaksojen sisältöjen periaatteellinen hyväksyminen
- jatkotutkintojen suorittamisoikeuteen liittyvät kysymykset
- jatko-opiskelijoiden opetussuunnitelmien seuranta- ja rekisteröintitehtävät
- tutkintoihin sisältyvän koulutuksen valvonta
- tutkimussuunnitelmien hyväksyminen
- väitöskirjatyön ja väitöskirjatyön ohjaajan sekä seurantaryhmän rekisteröinti
- kannan ottaminen työn muotoon, laajuuteen sekä väitöskirjan sopivuuteen
- esitarkastajien esittäminen päätöksentekoa varten
- väittelyluvan esittäminen esitarkastuslausuntojen perusteella
- vastaväittäjän/väittäjien ja kustoksen esittäminen päätöksentekoa varten
- väittelijän oikeusturvakysymysten ja mahdollisen työn ohjaajan ja tekijän välille syntyvien erimielisyyksien sekä ohjaajavaihdosten käsittely

Jäsenet (+henkilökohtaiset varajäsenet)

- puheenjohtaja
- 8 professoria/dosentin pätevyyden omaavaa jäsentä

- 3 koulutettavien edustajaa
- sihteeri, opintopäällikkö

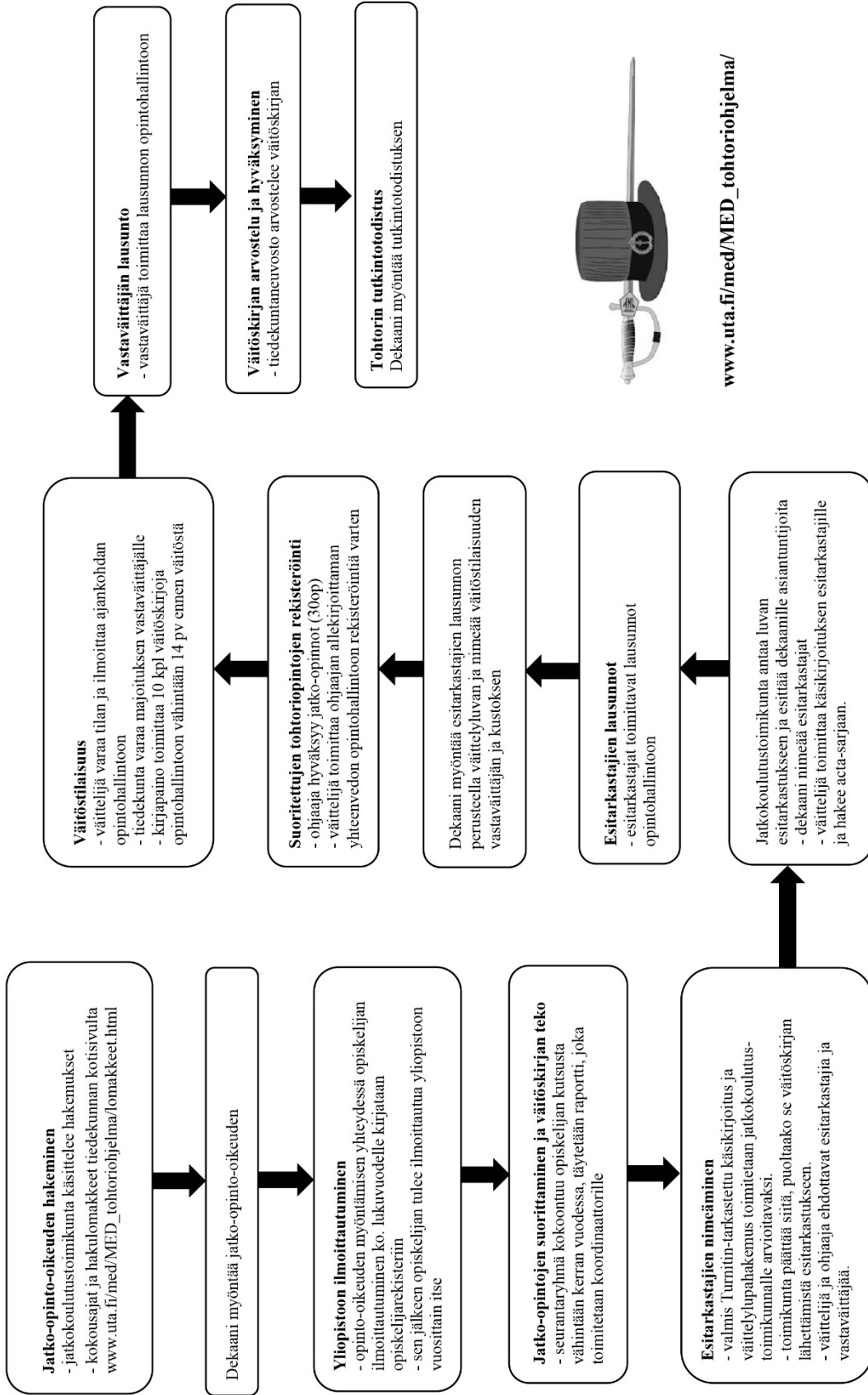
10 LÄÄKETIETEEN OPISKELIJOIDEN TUTKIJALINJA

Tiedekunnassa toimii väitöskirjaa tekeville lääketieteen opiskelijoille suunnattu lääketieteen tutkijalinja. Tutkijalinja järjestää luento- ja pienryhmäkursseja ja seminaareja tieteellisen työn perusteista ja yleisistä terveystieteellisistä tutkimusmenetelmistä. Lisätietoja saa tutkijalinjan internet kotisivulta: <http://www.uta.fi/med/md-phdprogram/index.html>

Tämä opas on voimassa 1. elokuuta 2017 alkaen.

Väitöskirjatutkijasta tohtoriksi

Liite 2

HENKILÖKOHTAINEN JATKO-OPINTOSUUNNITELMA

Henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma on osa opinto-oikeushakemusta, joka käsitellään jatkokoulutustoimikunnassa. Esitys jatko-opintosuunnitelmasta voi olla vapaamuotoinen, mutta sen tulee noudattaa lääketieteen ja biotieteiden tohtoriohjelman opetussuunnitelmaa. Opetussuunnitelman mukaan opinnot jakautuvat kahteen pääkategoriaan:

1. Yleiset tutkijan taidot 1-10 op

Opiskelijan tulee koostaa yhden opintopisteen vähimmäisopintomäärä niin, että se sisältää tutkimusetiikan kurssin. Opiskelija voi valita opintojaksot Tampereen yliopiston tutkijakoulun tarjonnasta tai korvata ne vastaavilla suorituksilla.

2. Ohjaajan kanssa sovittavat tohtoriopinnot 20–29 op

Ohjaajan kanssa sovittavien tohtoriopintojen tavoitteena on perehdyttää opiskelija syvällisesti oman tutkimusalan tietoon ja tutkimusmenetelmiin siten, että opinnot tukevat mahdollisimman hyvin väitöskirjatyötä.

Opiskelijan on suoritettava yleisiin tutkijan taitoihin liittyviä opintoja siten, että vähimmäismäärä-1 op täyttyy ja niiden yhteenlaskettu määrä ohjaajan kanssa sovittavien tohtoriopintojen kanssa on vähintään 30 op. Esim. jos tutkijan taitoja on 6 op, tulee ohjaajan kanssa sovittavia tohtoriopintoja olla vähintään 24 op.

Kaupin kampuksella järjestettävästä tohtorin tutkintoon soveltuvasta teoreettisesta koulutuksesta ja kursseista löytyy ajan tasalla olevat tiedot osoitteesta:

<http://www.uta.fi/med/md-phdprogram/index.html>

Esimerkkejä eri opintosuoritusten suositelluista enimmäislaajuuksista:

Valtakunnalliset tai kansainväliset tieteelliset kokoukset

- 1 päivän kokous, jossa posteriesitys 1 op
- 1 päivän kokous, jossa suullinen esitelmä 2 op
- 2–3 päivän kokous 1 op
- 4–5 päivän kokous 2 op

Erikoislääkärin tutkinto

- eriteltynä erikoislääkärin tutkintoon sisältyvää koulutusta voidaan hyväksyä enintään 8 opintopistettä ko. kliinisen alan väitöskirjassa

Jatkokoulutusseminaarit/tieteelliset seminaarit

- osallistuminen seminaariin (10 tuntia / 1 op)
- seminaariesitelmä (1 esitelmä / 1 op)

Tieteellisen julkaisun kirjoittaminen

- tieteellinen artikkeli, joka ei ole osana väitöskirjaa 2–4 op

Tieteen- ja tutkimusalaakohtainen kirjallisuus, kuulustelut ja esseet niiden laajuuksien mukaisesti.

Tohtorin tutkintoon sisällytettävät opinnot hyväksyy väitöskirjatyön ohjaaja/ohjaajat.

Liite 3

OHJEET VÄITÖSKIRJAN KIRJALLISUUSVIITTEISTÄ JA KIRJALLISUUSLUETTELOSTA

Tampereen yliopiston kirjastosta opiskelijat saavat maksutta käyttöönsä RefWorks-viitteidenhallintaohjelman, jolla voi koota oman viitetietokannan, tehdä lähdeluettelon ja kirjoittaa lähdeviitteet tekstiin.

RefWorks -ohjelmassa on valmiina satoja eri tieteellisten lehtien viittaustyyplejä, joista voi suositella esim. seuraavia: Harvard, APA 6th (American Psychological Association), Vancouver, Council of Science Editors CSE or Duodecim.

RefWorks -viitteidenhallintaohjelmaa voi käyttää, mikäli julkaisusarja jossa väitöskirja julkaistaan, ei anna omia ohjeita, <http://www.uta.fi/kirjasto/oppaat/refworks.html>

Internetsivujen viittaukset tulisi merkitä erikseen referenssiluetteloon: Viittaukset internetsivuihin voidaan tehdä suoraan internetosoitteen mukaan, mikäli se on informatiivinen ja täysin jäljitettävissä. Viitteen loppuun laitetaan sulkuihin päivämäärä, jolloin viite on luettu. Lisäksi internetsivu tulostetaan paperille, mutta sitä ei liitetä työhön.

Artikkeleiden järjestys kirjallisuusluettelossa:

- Fox (1966)
- Fox (1977a)
- Fox (1977b)
- Fox (1988)
- Fox and Brown (1959)
- Fox and Brown (1980a)
- Fox and Brown (1980b)
- Fox and Wilson (1965)
- Fox, Allen, Brown and Wilson (1977)
- Fox, Brown and Wilson (1978a)
- Fox, Wilson and Allen (1978b)
- Fox, Allen, Brown, Carter and Wilson (1983)